

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVL Ч. 194. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 22-го серпня 1938.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 194. Jersey City, N. J., Monday, August, 22, 1938.

VOL. XLVL

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ-АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016, 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE

ОПОЗИЦІЯ В ОНТАРІО ПРОТИ РОЗВОЮ ВОДНИХ ДОРІГ

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту задумує в найближчій часі поведи переговори з канадським урядом у справі розвитку водних доріг долиною ріки св. Лаврентія.

Проти цього плану заявив свою опозицію уряд канадської провінції Онтаріо. Провінційний прем'єр Гепберн протриває цьому плану як податковому тягарю на населення провінції.

Однак американський уряд задумує поведи розбудову водних доріг у цей спосіб, що львину частину тягару понесуть Злучені Держави.

БРАЗИЛІЙЦІ РАДІ З ЗАЯВИ РУЗВЕЛТА.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Бразилійські газети виставляють заяву президента Рузвельта в Канаді як користну для себе за обрання американських держав перед посяганнями європейських держав.

УРЯД ЗА ОБМЕЖЕННЯ МОНОПОЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.

ВАШИНГТОН. — Турмен Арнолд, асистент генерального прокуратора, виступив з публічною заявою, що американське населення мусить узятися до строгої контролю трестів, себто великих монопольних підприємств, якщо воно хоче врятувати конкуренційний бізнес і промислову систему. Він каже, що закони, досі ухвалені в цій цілі, не вистачають.

ПЕРЕДВИБОРЧА БОРОТЬБА РОЗПАЛЮЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Проти Джана О'Конора, кандидата на конгресмена з Нью-Йорку, котрого осудив президент Рузвельт, Республіканська Партія вже висунула як протикандидата Алена Долеса, адвоката й булшого дипломата. За вибір О'Конора заявився о. Коклін, котрий колись виступав проти вибору О'Конора.

Сенатор Джордж, котрого усунення з конгресу домагався президент, розвів живу виборчу акцію в Джорджії. Замітно, що в цій боротьбі між прихильниками й протівниками Рузвельта партійні „машини“ заховуються неутрально.

ТАМАНІ ГОЛ БРАЛА ГРОШІ З РЕКЕТУ НА ВИБОРИ.

НЬО ЙОРК. — На розправі проти Джеймса Гайнса, окружного провідника Тамані Голу, за рекетирство зізнали два свідки, що „банки“ льотерійного рекету дали на кампанію Демократичної Партії в Нью-Йорку в 1933 році \$15,000.

Свідками були: Алексансер Демас і Джозеф Матіас Айсон, мурини, що вели „банки“, себто збирали гроші, зложені людьми на льотерію. У згаданій виборчій кампанії п. О'Брайен, а на прокуратора Вільям Копленд Додж. Проти О'Брайена кандидували Ля Гвардія й вийшов, а проти Доджа Рекора й перепав. Тенер Пекора є суддею і веде розправу проти Гайнса.

ДОМАГАЮТЬСЯ РОЗСЛІДУ РЕКРУТАЦІ ДО ЕСПАНІЇ.

ВАШИНГТОН. — Конгресовий комітет, що розсліджує так звані неамериканські акції, відніс до генерального прокуратора за домаганнями розслідувати рекрутацію добровольців на громадянську війну в Іспанії. Комітет виходить із заляження, що ця рекрутація протриває законні й рекрутаційні агенти повинні бути поставлені на суд.

Конгресмен Гілі, член цього комітету, заявив публічно, що заява конгресмена Дикстейна, немовби то він виступив з комітетом, не відповідає правді. Дикстейн каже, що він вичитав це в газеті.

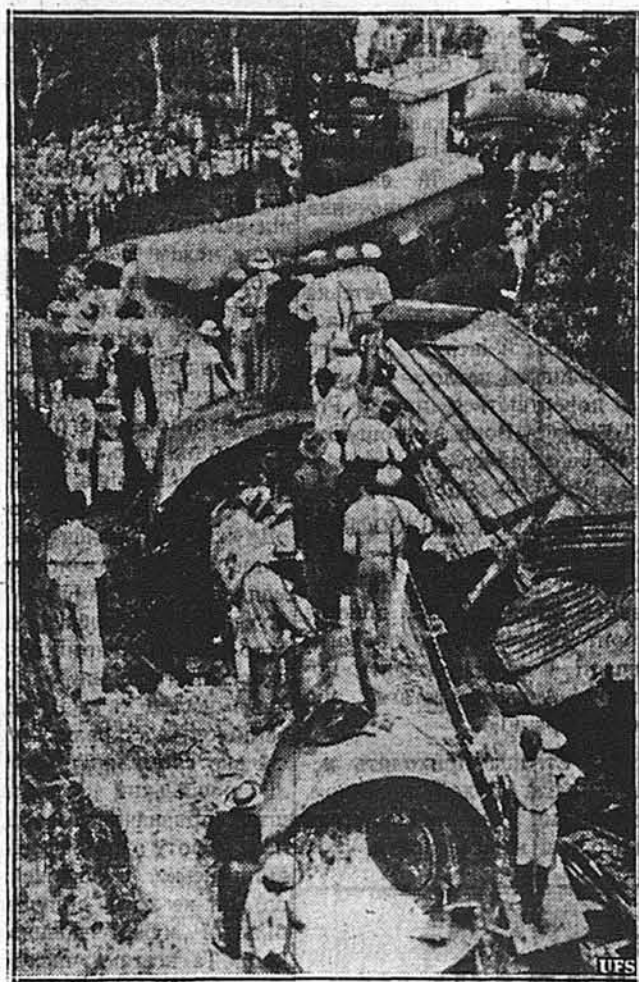
СТЕЙТОВИЙ КОНТРОЛЬОР АСЕКУРАЦІЇ ОБВИНУВАЧЕНИЙ ЗА ХАБАРНИЦТВО.

НЬО ЙОРК. — На приказ другого контрольного Стейтвого Асекураційного Фонду арештовано тут 50-літнього контрольного цього фонду, Чарльза Ленґа, під закладом, що він узяв \$100 хабара від одного контрактора за те, що обіцяв закрити те, що контрактор побрав, але не заплатив до фонду асекураційних вкладок.

ДІТИ ВИГРАЛИ СІДАЙ-СТРАЙК.

НЬО ЙОРК. — У вітторок зполудня група дітей засіла на середині 21-шої вулиці між Першою й Другою евеню, щоб заставити міський уряд виставити їм на вулиці туш.

На приказ посади міста такий туш виставлено, і в п'ятницю діти, одіті в купеліві костюми, вже купалися на вулиці. Та декотрі з них уже думають жадати, щоб місто перемирніло їм недалеку вільну парцелу на забавову площу.

НАЙБІЛЬША ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА ОСТРОВА ДЖАМЕЙКИ.

Так називають газети недавню залізничну катастрофу коло Балаклави, 70 миль на північний захід від Кінгстону, у котрій згинили на місці 60 осіб, а 70 інших були ранені.

ВИКОНАНО КАРУ СМЕРТІ.

У стейтській тюрмі, звінній як Синг Синг, в Осінінгу, Нью-Йорк, виконано присуд смерті на 39-літнім Івані Риловичеві, засудженому за те, що вбив з пальної зброї 53-літню панно Селінду Бейт і 18-літню панно Дженіту Шулін в Елмонті, на Лонг Айленді.

КІНЕЦЬ РОМАНТИЧНОГО ЖИТТЯ ЦИГАНІВ.

У права націонал-соціалістичної в Австрії рішуче унормувати життя циганів в Австрії на зразок нірнберських законів, що нормують життя жидів. В Австрії, зокрема в Бургенлянді, число циганів доходить до 100% загального числа населення. За поладнання цієї справи промовляє те, що цигани є расовими мішанцями і між ними є багато злочинців. Далі снітарні моменти промовляють за унормування життя циганів. Крім того контролю над циганами, які живуть густо на східних кордонах Австрії, хоча розтягнуті з чисто політичних мотивів, бо циганів уважають непевним політичним елементом, що займається шпигунством і робить доноси на націонал-соціалістів. Тому слід сподіватися, що романтичне життя циганів в Австрії незадовго скінчиться.

БУДОВА ПАЛАТИ ДЛЯ ІРАНСЬКОГО ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИКА.

Шах Ірану, Різа Паглаві, рішив вибудувати в Каїрі палату для свого сина, престолонаслідника, який заручився в останньому часі з сестрою єгипетського короля. Строї будови обчислюють на суму 250,000 фунтів. Іранське посольство веде вже переговори у справі купна площі над Нілем.

ЗАКРИВАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ МОЛОЧАРНІ НА ВОЛИНІ.

Молочарські станиці в селах Новащеві і Хорупах, що належать до Районової Молочарні у Вороневі, мусили припинити свою діяльність на домагання адміністраційної влади. Не врятувала їх від ліквідації навіть доставка масла через свою Районову Молочарню до Польського Зейонску спудзельні млекарських і яйчарських у Луцьку.

ДИВНИЙ ВИПАДОК.

7-літня Ярошимчукова з села Квани пішла до лісаря у Білостоні, який ствердив, що вона приведе на світ неживу дитину. Тимчасом по кількох днях Ярошимчукова привела на світ живу дитину, але дитини двох днів почала навіть працювати. Однак тоді дістала сильні болі, так, що мусили перевести її до шпиталю, де привела на світ ще двоє неживих дітей. Її стан дуже важкий. Цим дивним випадком живо зацікавилися лікарі.

НАМАГАЛИСЯ ЗНАСИЛОВАТИ ДІВЧИНУ В САМОХОДІ.

Зо Сребрна верталися до Лодзі Марія Збіх і Станіслав Грабовські. По дорозі сімці відпочивати в рові. За хвилину надіхався самохід від Константинова і спинився перед Грабовським та його товаришкою, які відпочивали. З самоходу висіли Ян Зингер і Гадей Бінковські з Лодзі, заявивши, що є агентами поліції і мусять їх забрати з собою, бо схопили їх на неморальному винку. Оісля всадили обох до самоходу і поїхали у напрямі Лодзі. Перетривавши 300 м., самохід затримався, будучи внаслідок дефекту. Тоді Бінковські вислали Грабовського, щоб приніс з дому свої документи, бо хоче його звільнити. Ледви Грабовські відійшов, Бінковські намагалися знасилувати Збіхину, якій на щастя прийшли з допомогою околичні мешканці і віддали обох злочинців поліції.

ЗВІЛЬНЯЛИ НЕПРАВНО З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

У Львові відкрили розгадувану поборову аферу. Звільнені безпорово з військової служби. У цій справі перевели останніми днями нові арештування. У в'язниці замкнули двох кельнерів з ресторану у Львові й збіжжово купця Вайнтрава.

СМЕРТЬ ТРЬОХ РОБІТНИКІВ ВІД ГРОМУ.

Підчас бурі в Пинчині грім ударив у залізничні рейки при стації Городище й убив трьох тартачних робітників, що скрилися перед дощем під вагоном.

ХЛОПЧИК З ДВОМА СЕРЦЯМИ.

„Екстрапост“ (Чернівці) повідомляє, що в лічниців в Клозький прийшов на світ хлопчик з трьома руками й двома серцями. Одно з серць міститься в черевній ямі й не функціонує.

ПОВСТАНСЬКІ ВИБУХИ В ПАЛЕСТИНІ

ЕРУСАЛИМ. — Терористичні вибухи арабів у Палестині проти колонізації жидів і творення там жидівської держави ступнево перемінюються в повстання. В останніх днях сотки озброєних арабів напали на місто Геброн, що має 17,500 мешканців, і захопили його. Скоро їм назустріч вийшло британське військо й поміж ними вивязалася справжня воєнна битва, в якій згинили кількадесят повстанців і кільканадцять воєнків. Подібні битви шаліли в околицях узгір Акре і рівнини Шарон. Чимало ранених арабів сховалися в гори і їх стараються араби дерепачкувати до Іраку і Сирії.

ЕГИПЕТ СИМПАТИЗУЄ З АРАБАМИ.

КАЙРО. — Під натиском іракських музулман також єгипетське музулманське духовенство починає виразно співчувати з арабським повстанням і давати йому моральну піддержку. Музулмани станули на становищі, що Палестина не сміє затривувати арабсько-музулманського характеру й опинуватися в руках жидів. Правдоподібно представник Єгипту цю справу порушить також на найближчій засіданні Ліги Націй.

ШВАЙЦАРЦІ НЕ ВПУСКАЮТЬ ЖИДІВ.

БАЗЕЛЬ. — Погранична швайцарська влада не хоче допускати до свого краю жидівських утікачів з Німеччини і давньої Австрії. Ті жиди не раз цілими добами переходять в горах і лісах, щоб перекрестися через німецьку границю до Швайцарії, але швайцарська сторожа, переловивши їх, віддає їх назад у руки німецької влади, яка за те їх гостро карає. В останніх днях швайцарці видали в той спосіб 400 жидів.

НІМЦІ НАДАЮТЬ ЖИДІВСЬКІ НАЗВИ ЖИДАМ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд зарядив, щоб усі німецькі жиди до свого назвища додали також чисто жидівські. Чоловіки мають додати до свого назвища „Ізраель“, а жінки — „Сара“.

БРАК РОБУЧИХ РУК У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — У Німеччині дається відчувати великий брак робучих рук. Коло п'ять мільонів німецьких жінок мусили знов опустити кухню і дім та взяти участь в економічній житті краю. Також спровадили поверх сто тисяч італійців на роботи до Німеччини. Брак робучих рук пояснюється тим, що тепер промисл працює тяжко, головно над виробом зброї; а також тому, що багато чоловіків покликано на великі маневри.

АНГЛІЙЦІ ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ОБОРОНИ.

ЛОНДОН. — Англіський уряд видав запис до населення, щоб воно дало добровольців для вишколу в обороні краю. До цієї оборони входилиб протигазові відділи, санітарні і т. п. В тому напрямі уряд хоче повести санітарні і т. п. В тому напрямі якнайбільше охотників. Піддержуватимуть у тому відношенні уряд священники з проповідальниць.

ПЕРШИЙ УСПІХ ЛОРДА РУНСІМЕНА.

ПРАГА. — Лорд Рунсімен, який хоче погодити судетських німців з чехами та якого не долюблюють через це ні німці ні чехи, вкінці осягнув маленьку перемогу, яка дає іскру надії, що конфлікт у середній Європі дасться поладити мирно. Під його напором чеський уряд згодився назначити на чимало високих посад, головно на почтові посади в заселених німцями територіях, німців. Також у заряді залізниць будуть наставлені в деяких округах німці.

ВІДГОМІН ЗАЯВИ РУЗВЕЛТА В ЕВРОПІ.

БЕРЛІН. — Заява президента Рузвельта, що Америка оборонятиме Канаду перед нападом ворогів, викликала в Німеччині виразне негодування. Німецькі газети ніби шуткують з Рузвельта, що, мовляв, Канаді ніхто не грозить. Та всетаки ця заява поважно насторожила німецькі політичні круги і вони приходять до переконання, що на випадок європейської війни Америка таки до неї приступить і цілком певно стане по стороні демократичних держав, проти тоталітарних.

ІТАЛІЯ. — В Італії заява Рузвельта викликала крайній ворожій замітки. Заболіло італійців годуючи те, що Рузвельт назвав диктаторські краї нецивілізованими. Деякі італійські газети нагадують Америці, що Італія мала вже високу культурно-цивілізаційну цивілізацію тоді, коли Америку шойно відкрито. Також деякі газети поробили завваги, що коли хто хоче інші краї вчити цивілізації, то хай наперед свій власний край вичистить з гангстерства і рекетирства.

ФРАНЦІЯ. — Французька публічна опінія прийняла заяву Рузвельта дуже приязно і радісно. Французькі газети твердять, що ця заява спричиниться багато до вдержання миру в Європі.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЛОДЬ ДОМАГАЄТЬСЯ СВОГО

В містечку Ітака, Н. Й., відбулися недавно наради 350 представників різних виховних інституцій у справі нинішнього тяжкого положення молоді. Один з делегатів, Чарлз Мошер, сказав присутнім, що найважливішою проблемою нинішньої молоді є — знайти заняття. Далі привів ще раз стверджували відомий уже загальною факт, що молодь знайшла в тому скрутному положенні з двох причин: поперше тому, що є мало робіт, а подруге тому, що родичі, які також знайшлися в тяжкому положенні, нині напирють на молодь більше, ніж колинебудь, щоб вона знайшла собі якусь заняття та вступилася їм з удержанням. Крім того є ще в американській суспільності така тенденція, щоб давати заняття в першій мірі старшим особам, головам родини. Бо голова родини має далеко більше обов'язків, ніж вільного стану хлопець чи дівчина.

Це, безперечно, правда. Та від тої правди молоді цілком не стане легше. Як було сказано, тяжкі обставини підганяють молодь шукати собі шматка хліба. Молодь хоче працювати. Вона має свої особисті мрії й бажання. Вона хоче запустити десь коріння та влаштувати якось своє життя. Коли не дістане нагоди працювати й заробляти на прожиток, вона готова огричитися до тої суспільності, в якій живе, та до того суспільного ладу, який уважає її непотрібною. А зневірившись осьтак, вона кинеється в обійми тих оманливих доктрин, які в різних краях малюють їй змину на краще.

У висліді згадані наради рішили звернутися з зазивом до всіх американських установ і підприємств, щоб вони в наймиліший спосіб не кінчили приймати лише старших людей, але щоб також брали під увагу молодь.

Справа молоді це одна з найважливіших нинішніх суспільних проблем. Та, здається, що вона важливіша і гостріша в Америці, ніж у котримнебудь іншим краях. Бо інші краї виповнюють думки і життя своєї молоді національними справами. На її плечі вони скидають оборону краю перед зверхніми ворогами. Зате американська молодь тимі всіма справами не мусить цікавитися; а коли їй цікавиться, то мало. А то тому, що перед Злученими Державами Америки не стоїть ніякий сильніший ворог, який загрожував би їм самостійності. А серед таких відносин зазив до молоді, щоб зложила своє молоде життя в обороні краю, є злишний.

Чи добре це, чи ні — на тому місці не будемо судити. Та годиться ще раз ствердити факт, що відносини, серед яких молодь не може дістати заняття й не знає що з собою почати, є дуже нездорові. Коли народні провідники не подбають про те, щоб ці відносини змінилися на краще, то це готово потягнути за собою дуже погані наслідки.

О. Луговий. Автор зістерігав за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

57)

Та не прочувала ця чудна дівчина, що не далі, як завтра, вона зустріне людину-зрадника, який спричинить муки і смерть не лише їй самій, але й тим, що її вислали сюди, та багатьом тисячам синів України.

Ранком другого дня по дівчину прийшли два добродії в цивільному й попровадили її до контррозвідки; видно заходили старшин не помогли. Цілий день випитували її там. Віра розповідала загальною, як і старшинам, про все. Але відмовилася назвати своє ім'я та хто її вислав її. Сказала, що розповість про це лише головному отаманові. Розвідники всі ко наскочили коло неї, проклинали й погрозували, та, не добившись нічого, постановили наразі представити дівчину головному отаманові.

XIV.

Службовики штабу головно-го отамана того дня сходилися до праці не так, як звичайно. Іншими днями кожний старшав бодяй трохи спізнився, бож спізнєння — це не бовкив ралом така точність відомо психічна прикмета у української натури. Та і роби-час лише двох старшин та хі-

О. С.

ПЕРЕД НОВИМИ ПОДІЯМИ

Окруження советської Росії поступає приспінням темпом. Не говорю вже про Японію, яка вперто посувається здовж північного Китаю через Монголію до Байкалу. Говорю про нові здвиги в європейській політиці.

Насамперед у Румунії, де наразі щезла з виду обкурна постає приятеля Литвинова, Титулеску. Тепер наставлення цієї країни цілком протисовське. Далі, часописи принесли нові важні факти, які свідчать про те, що балканські держави звертаються такою самою проти СССР. На Креті кілька днів тому вибухло повстання. За попереднього режиму, перед приходом у Греції до влади Метаксаса, Греція була захоронкою для всіх балканських комуністів (як для європейських блумівська Франція). Ці то власне комуністи, які залюбки оселялися на Креті, на спілку з недобитками венізелістів, зробили повстання. Але диктатор здушив його моментально. Як значіння мала ця подія не лише для Греції, свідчить три-юмфальний візд Метаксаса до Атен у товаристві чотирьох міністрів інших балканських держав: Болгарії, Румунії, Югославії й Туреччини. Цим актом згадані держави підкреслили свою солідарність у протикомуністичній акції з Грецією і заманіфестували свою волю йти разом при здушенні большевицьких ру-

хів та інтриг на балканському півострові. А яке це має значіння для СССР, свідчить факт, що одним з головних завдань Советів у їх балканській політиці було за ніяку ціну не допустити до створення власне такого блоку.

Але мобілізація протибольшевицьких сил не обмежується територіальною Балканами. Щойно принесла преса звістку, що в Стамбулі скликано конференцію з балканських держав, з Персії, Афганістану й Японії в цілі боротьби з большевизмом. Факт, що таку конференцію скликано, свідчить, про дальше окруження СССР ворожими їй силами. Ще так недавно Туреччина була приятелькою й союзницею Росії. Ще так недавно в Афганістані була советська центральна для комуністичної пропаганди й інтриг усякого роду в Індії, І нагло — ці країни повертаються проти Росії! Більше! Вони запрошують до спілки найстрашнішого ворога Росії — Японію.

На далекім Сході СССР у-гроз у затаєний і грізний конфлікт з Японією. На Балкані й в середній Азії повстає фронт держав проти нього. В Еспанії Совети терплять поразку. Англія відтігає від СССР Францію.

Для Сталіна приходять не-певні часи. Булоб злочиним, колиб ми не використали цього для нашої справи.

Д-р Кирило Трильовський.

ПРО ЧЕХОСЛОВАЦЬКІ ЛЕГІОНИ

Одною з найбільших несподіванок, що принесла світова війна, було повстання нової самостійної держави: Чехословаччини. Правда і це, що рівночасно повсталі й держава польська, але це не було для людства такою несподіванкою, бо Польку від часу останнього розбору їх держави в 1795 році майже безперестанно робили повстання для її обновлення, або бодай вели-

безперестанну пропаганду за це — і „підпольно“ між власними земляками і явню між усіми культурними народами світу.

Думку, щоб використати світову війну для обновлення чеської, ще від 1620 р. запропащеної держави, підніс великий чеський учений і громадянський діяч, д-р Т. Г. Масарик. Знайшлося і більш тих чеських патріотів, що

ба пана Жидківського, що займав, хоч цивільно був, якийсь становище при штабі. Всі робили вигляд, що пильно працюють, бо у сусідній кімнаті працювали старшини, яких вони побоювалися, особливо полковника, тож не сміли заводити розмов.

Зайшов Жидківський, панок з борідкою й колючими гострими очима, і ще у дверях виголосив:

— Панове! Потішу вас усіх доброю новиною. В Україні готуються до загального повстання проти большевиків.

Службовці видивилися на нього. Деякі скочили з місць.

— А звідки це відомо, пане Жидківський? — спитав один нетерпляче.

— Прибув післанець — з таємничим виглядом говорив Жидківський. — Тепер уже доводно не засидімо тут... За місяць-два вирушимо в Україну. І то який післанець! Дівчина!...

— А що ж вона каже? — спитали питання. — Як в Україні?

— Нужда, голод, руїна та розстріли.

— Не про це — перебили його. — Як зо справою повстання?

— Не хоче казати... В розвідці допитувалися її, і я був у той час. Але відмовилася говорити. Сказала, що каже все лише головному отаманові — наче з жalem відповідав Жидківський.

— Цікава дівчина! І розумна, видно...

— Та вжеж... Якубоду не висідали...

— Ох, панове! Може ще раз доведеться помірятися збро-

єю з ворогом — лицемірно розводився все той же Жидківський, звівши очі догорі, наче молився. — Ми всі підемо і життя положимо за нашу кохану Неньку-Україну. Ех... Жалую, що я не військово-ний... Але і я піду в Україну... Всеж на щось придумаємо... Бо мені вже так остогидло в тій Польщі... Просто на силах падаю...

Зачувши Жидківського, полковник з своїм приятелем вийшли зо своєї кімнати і прислухувалися до слів демагога. Полковник обвів присутніх зором і зупинився на Жидківському.

— Дай, Боже, — сказав він з притиском — щоб ти, що так любила Україну на словах, доказали свою любов ділами...

Жидківський насупився і скоро забрався. Полковник прошептав щось гнівно на його адресу і завернув був до кімнати, та втім урядовень контррозвідки ввів Віру. Всі службовці поспохлопалися з місць і проводили її очима: хто зацікавлено, а хто й байдужнісінько. Урядовець зложив рапорт і вийшов. Полковник попрохав дівчину сісти і, не відриваючися від своїх справ, запитався:

— Що ж вам там у розвідці?

— Жак! Обходяться наче з полоненим ворогом... Дякую Богу, що вирвалася...

— Так, дитино. Наша розвідка рівняється тепер большевицькій Чекі, або польській тайній поліції. Добре, що перебуду вже цю халепу...

(Далі буде).

стали охотно йому до помочи; між іншим і теперішній президент Чехословаччини, д-р Е. Бенеш. Вони створили загальну, названий пізніше „Масфією“, а про їх дотичну роботу (заговор, пропаганду, дипломатію) є мова в праці самого д-ра Бенеша, котрої головну частину я переклав і котра має вийти незабаром друком.

Однак чеські патріоти пізнали добре, що їх старання не будуть мати успіху, якщо не будуть поперті окремою військовою організацією з виразно самостійницько-бойовим характером у формі легіону. А що до тої будучої держави, то і та будуча держава і легіон, що мав бути її мілітарною підставою, мали зватися чехословацькими.

Гін до організування такого легіону маніфестувався всюди від самого вибуху війни, де лише чехам було можливо це робити, у всіх чеських загарах колоніях. І так, чехи, що жили в Москві, подали вже 4. серпня 1914 р. до російського уряду проект організування чехословацького легіону, отже один день перед виповненням Австрії війни Росії.

В цей спосіб повстал „Дружина“, зложена первісно лише з чехів, російських громадян. До неї почали зголюватися і полонені чехи з австро-угорської армії, але москвські старшини були з того дуже не раді та жадали, щоб ті полонені старшалися про російське громадянство. І взагалі російський генеральний штаб призначив тій „Дружині“ роботу пропаганду та шпигунську. Було очевидним, що він не хотів допустити до більшої „чужої“ військової одиниці. Та всетаки число полонених у „Дружину“ перемагло; вона перемінялася в січні 1916 року в „чехословацький стрілецький полк“, а в травні тогож 1916 р. навіть у бригаду. Дня 2. липня 1917 року взяв той легіон участь у великій битві під Зборовом у Галичині і держався так добре, що від тої хвили і вищі російські військові зачали з більшим довіром до нього відноситися, тим більше, що було це вже по першій революційній перевороті в Росії.

Зрештою організація цілої чехословацької армії (отже не лише невеликого легіону) знаходила на кожному кроці величезні труднощі, бо чехи представлялися москалям то занадто ліберальними, поступовими, то реакційними.

Про всі ті труднощі оповідає Масарик дуже докладно у своїй книзі „Світова революція“, котру у виданні „Червоної Калини“, подібно як і книгу Бенеша „Повстання націй“ (що є вже і в польській перекладі), радимо безумовно простудіювати, особливо нашим молодим націоналістам.

Д-р Масарик приїхав у травні 1917 року до Росії і взявся завзято до роботи; йому йшло вже не про якийсь невеликий легіон, але про можливість якоїсь чехословацької армії, яка булаб самостійною, а не частиною російської, та яка присягалаб чехословацькій нації. Та армія не мала бути вживана в рядях російської, але мала бути перевезена до Франції. З уваги на революційні часи в Росії постановив Масарик, що чехословацька армія має лишитися неутраляною і може бути вживана лише проти зовнішнього ворога. В „Дружині“ була російська мова командною, але в дальших формаціях — чеська. На вищих командантах покликано Масарик російських офіцерів, бо між полоненими чехами і словами вищих офіцерів не було. Подібно було і при чехословацьких легіонах у Франції й Італії, але

вони не відіграли більшої ролі. Внаслідок революційного розгартя чехословацька армія, котра вже небагато числила 40,000 люда, давала собі раду в короткій дорозі: забирала собі сама з магазину, чого їй було треба. Однак на території Української Республіки українська влада добровільно давала чехословацькій армії зброю, муніцію й одіж. Та чехословацька армія признавала чехословацьку Національну Рад у Парижі за свою владу, а д-ра Масарика за диктатора. Щодо дисципліни й доброго виступу помагала багато та обставина, що багато чехів вже були добре вправлені в рядях Соколов та Дельніцких Тельовичних Еднот (робітничі гімнастичні товариства). Це імпувало особливо у Франції й Італії.

Чехословацька рмія, сформована в Росії, мала бути перевезена впоперек європейської Росії та Сибіру до Владивостока, потім до японського Токіо, а звідтам до Франції.

Тут дозволю собі висказати цілком необразливий здогад, що йшло тут про зарезервування якнайбільше людського матеріалу для самостійної вже чехословацької держави.

Большевики старалися своєю пропагандою здеморалізувати ту армію, але чеський патріотичний дух не допустив до цього. Пробували вони її на двоє розділити та роззброїти, але і це не вдалося. Дня 20. лютого 1918 року почала та чехословацька армія, разом 50,000 мужа, вимарш з Великої України на схід, і то як частина французької армії. Тогож місяця вийшли з Росії до Італії Шеба і Халупа, щоб там зорганізувати чехословацький легіон на взір чехословацької армії в Росії. Пускаючись у дорогу через Сибір до Владивостока, дістала чехословацька армія відповідні грошові засоби від англійського й французького посла, а комісар Сталін дав телеграфічний приказ Советам у Сибірі, щоб їй ніяких труднощів не робили, тим більше, що вона має зброю лише для оборони від реакціонерів.

Однак вже 14. травня 1918 року прийшло в місті Челябінську до кривавого непорозуміння між чехословацькою армією і большевиками. Чехословацька армія здобула Челябінськ, а старшина її повідомив большевицьку владу, що зброю своєї їй не видасть та дорогу на схід здобуде собі сама, відповідно до своїх планів. Це страшенно розлючило большевицького комісара війни, Троцького, і він дав розпорядок, що кожний чехословак, приловлений зо зброєю в руці, має бути негайно розстріляний.

Але чехословацька армія не заважала на ті погрози і 25. травня 1918 р. виступила відважно в похід та розпочала свою славу „анабазу“ через Сибір до Владивостока над Японським морем, що вже є частиною Тихого океану (Паціфіку).

І так здобула вона міста над Волгою, як Самара, Казань і інші, а потім місто за містом, стацію за стацією на сибірській залізничній дорозі. Проти успіху та все нові здобичі йшли безупинно телеграми в широкий світ і викликували загальний подив та симпатію для того якогось невеликого й майже незнамого народу, що видав зо своїх полонених армію, яка зо зброєю в руці перекриває більше як 8,000 кілометрів, щоб дістатися до берегів Тихого океану, а потім до Європи — на поле бою. Виглядало це все мов якась легенда, мов яка казка, що незвичайно помогло Масарикові та Бенешеві при переговорах за признание Чехословаччини самостійною державою, що була у воєнній союзі з антантою.

А треба знати, що Масарик, давши потрібні розпорядки своєму війську, вийшов уже 22. лютого 1918 р. з Києва та через Москву і Сибір дістався 1. квітня 1918 р. до Владивостока, 8. квітня до Токіо (столиці Японії), а, переїхавши Тихий океан, був уже 29. квітня в Канаді, звідки зараз дістався до Вашингтону для переговорів з президентом Вільсоном. По дорозі, в Токіо, полагодив він справу перевезу чехословацької армії до Америки. Та армія, хоч боролася з большевиками, зроста до 92,000 мужа (крім того чехословацький легіон у Франції налічував 12,000, а такий же легіон в Італії 24,000 мужа).

Дивний переможний похід чехословаків здовж сибірської дороги на схід викликав подив навіть у такого розважного політика, як англійський міністер Ллойд Джордж, що вислав до чехословацької Національної Ради в Парижі листом, в якому висказав своє глибоке признание для того „чехословацького корпусу“ та сказав, що його переживання і перемоги „належать до найбільших епісодів історії“. „Звідомлення про них — писав він — наповнило всіх нас подивом для відваги, витривалості та дисципліни Вашої землі“.

Так! Дисципліні! Між чехами не було „отаманчиків“, що хотілиб для власної амбіції на власну руку вести війну. Вони радо піддалися одному проведові і примірно виконували його прикази.

Дня 21. грудня 1918 р. вів д-р Масарик як президент Чехословаччини серед нечуваного одушевлення народу до Праги. Поволі стягалися до вітчизни і чехословацькі легіони, що годовно причинилися до призначення самостійності цієї держави.

За обчисленнями д-ра Масарика, мали всі чехословацькі легіони разом 4,500 втрат у людях, і це було, на його думку, ціною, яку чехословаки заплатили за признание своєї самостійності.

Українці мали в роках 1918—1921 втрат у людях щонайменше двадцять разів більше. Але недостатка національної свідомості в масах на Наддніпрянщині, „отаманство“ та брак політичного досвіду у провідників розбили всі надії українців.

І ще одна, зрештою маловажна, дрібниця: чехословацька армія, що повернулася з Сибіру до вітчизни, мала на головах польські рогатки, щоб тим більше різнитися від большевиків.

Інтерес.

— Шофер! Скільки хочете до Винник туди і назад?

— Десять злотих!

— Ви сідайте на моє місце, а я вас повезу за два!

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ ПОДІЛЛЯ

НОВА СЕРІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ МЕЛОДИЙ

ДЛЯ МІШАНОГО ХОРУ

в обрібі

МИХАЙЛА ГАВРОНОСЬКОГО.
Д-р Б. Куларик у „Дні“ висказується про неї з призначенням.
Д-р Ф. Стешко в „Українській Музилі“ називає оброблення мистецтвом, з боку технічного скрізь цікавим, не шаблонним; „поодиноким голосом дається багато руху“.

СЕРІЯ СКЛАДАЄТЬСЯ З ТРЬОХ ПІСЕНЬ:

- 1) Ой, на гори;
- 2) Ожеледь (веснянка);
- 3) Сидла квочка коло кілочка (веснянка).

Ціна кожної пісні 25 центів.

До набути в:

„Svoboda“
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКІ ІМЕНА ПО
АНГЛІЙСЬКИ.

У "Свободі" з 2. і 3. серпня п. р. була дуже гарна і повчальна стаття д-ра Ваїля Галича під заголовком: "Як писати українські назвища по англійськи". Такі статті повинні частіше появлятися на сторінках нашої преси й інформувати наше громадянство про наші недомогання до типичних імен і назвищ тут в Америці, бо дійсно з цих назвищ і імен виходить не раз така саламаха, що аж стидно і неприємно.

Про наші назвища не буду писати, бо про це написав шановний згаданий автор досить влучно. Хочу на цьому місці подати деякі заваги про імена наших людей і дітей тут в Америці, бо з цього маємо неприємності, а не раз і стиду наберемося.

Хочу згадати, що кожний нарід має свої типичні імена людей, котрих інший нарід не має. А має також імена, основані на так званому загальному християнському світогляді, яких то імен повно в цілорічному календарі. До таких належать: Марія, Анна, Варвара, Стефанія, Катерина, Ірина, Анастасія, Олена, Емілія, Дорота, Теодора, Олександра, Пелагія, Параскевія (Параска), Агафія, Софія, Явдоха (Євдокія), Магдалина, Євгенія, Іванна і т. п. Або чоловічі імена: Іван, Стефан, Василь, Марко, Лука, Марко, Павло, Петро, Яків, Адам, Йосиф, Євген, Максим, Гнат, Теодор, Гаврило, Григорій, Юрій, Еміліан, Михайло, Дмитро і т. п.

Ті імена чисто християнські

і кожному чоловічому відпадає імя жіноче, приміром: Марко — Марія; Василь — Василина; Йосиф — Йосифа; Петро — Петруня (Петрунеля); Іван — Іванна; Франко — Францішка; Євген — Євгенія; Теодор — Теодора; Емілій (Еміліан) — Емілія; Юлій — Юлія; Стефан — Стефанія; Павло — Павліна; Анастасій — Анастасія; Теодосій — Теодосія; Антоній — Антонина (Антонія); Ісидор — Ісидора, і так далі.

До типичних наших жіночих імен належать отсі на мою думку найкращі імена: Ольга, Мирослава, Володимирова, Віра, Любов (Любка), Надія, Галина, Ярослава, Маланка (Мелася), Параска (Парася), Орися (Орися), Каліна, Малина, Христина (Христя), Василина (Васюта), Настуня (Анастасія), Явдоха (Євдокія), Гануся (Анна), Леся (Олександра), Дорка (Дорота), Катря (Катерина), і багато інших. Деякі з цих імен не є типичні наші імена, та так часто і так гарно в нас уживані, що вже ми їх маємо за свої, бо вони мають свої українські типичні закінчення, як приміром: Катря, Галина, Васюта, Леся, Орися, Христя, Настуня, Парася, Мелася і т. д.

З чоловічих імен до наших типичних належать: Тарас Богдан, Володимир, Ярослав, Мирослав, Ігор, Святослав, Борис і деякі інші. Правда, цих імен уживають і інші слов'янські народи, та ми маємо до них першество, тому, що це імена наших князів, і носіїв Христової віри, що поширилися з нашої землі на інші слов'янські землі.

До наших типичних і найбільш уживаних у нас чоловічих імен належать: Іван, Сте-

фан, Михайло, Юрій (Юрко), Максим, Гнат, Теодор (Федір), Гаврило, Григорій (Грицько), Тома, Лука, Василь, Петро, Павло і багато інших.

З повищого видно, що ми маємо так багато імен і маємо їх писати та називати себе так, щоб бодай ми могли пізнати себе по цих іменах, не говорячи вже про те, щоб інші нас пізнали і відріжнили.

Бо треба нам знати, що кожна нація цих самих, загально християнських, імен живає. Але вона живає їх так, щоб пізнати по них, що ця і ця жінка, чи цей і цей чоловік належить до нації, скажім, французької, німецької, чеської, польської і т. д. Тільки ми, на жаль, не раз так ці імена перекручуємо, що й святий не визнає, звідки це імя і що воно в дійсності означає. Розуміється, коли ми Параску назвемо в Америці "Пері" або "Селі", Богдана "Доналд", Володимира і Василя "Волтер", то як жеж тут пізнати, що це за імя? Та ще дивніше і смішніше, коли ми Василя і Тараса назвемо "Чалі", Євгенію і Іванну "Джені", Гаврила, Григорія і Юрія "Геррі", то вже такі ніхто не годен визнати, як цей чоловік, чи жінка називається, до якої нації він чи вона належить.

Та й не дивно. Ми позаїдали сюди не обзнайомлені з нашою літературою ні історією, не обзнайомлені з своїми іменами, не поінформовані ніким про те, що може причинитися до нашої сили і національного характеру. Робили так, як чули і бачили. Пішли до праці і сказали, що зве-

мося "Василь"; ну, а для американця це найліпше було сказати "Чалі". Сказали ми, що звемося "Володимир" та й це для американців не зрозуміле й вони охрестили нас "Волтер". Я знаю українця, що зветься по українськи Василь Кульчицький. Питаю за ним між американцями, а вони кажуть, що знають "Чалого Кульч". От і пропав українця! Знаю українця Дмитра Поточного. Питаю за ним. Кажуть, що знають "Джеймса Брукса". От і пропав другий українця! Знаю Стефанію Височанську. Питаю за нею. Кажуть, що знають "Стеллу Вессей". Пропала українка!

От факти, яких можна наводити сотки і тисячі, де годі дізнатися по іменах, що це за імена, а тим більше тяжко знати, що це українці. Таким способом, коли ми не звернемо на це уваги, то за кілька десятків, а навіть кільканадцять літ годі буде подібати українця в Америці, бо всі будуть Чалими, Стеллами, Джеймсами, Волтерами, Кейдами, Дженами і т. д.

Коли наш чоловік приїде сюди за кільканадцять, або за кількадесять літ і схоже знайти свого близького, чи рідного, то він зо свічкою не знайде його. А як знайде, то не вже не буде він сам. Богдан Максимич знайде свого брата "Волтера Мекса", а сестра Василина Іванівна, знайде свою сестру "Беті Евенс".

Зле роблять родичі, коли дозволяють своїм дітям змінювати свої імена; а то не раз вони самі при хресті кажуть злати хлопця: Арнольд, Річард, Артур, Енгелс, Бруно, Боббі, Бенедикт, Болді, Клінтон, Честер, Дік, Діон, Донард і такі інші чудернацькі і на-

наше вухо чужі імена, що не можна їх ніяк наші переказати і висказати. Чому? Бо це імена чужі: англо-саксонські, німецькі, французькі й інші. Чому не назвати хлопчин так, як наші діди і батьки звалися: Гнат, Максим, Гаврило, Пилип, Трохим, Хома, Богдан, Володимир, Ярослав, Мирослав, Кузьма, Лука, і т. д. Кажуть: забагато Іванів, Петрів, Павлів, Стефанів, і т. д. Але саме для американців ці імена будуть нові і цікаві.

А що вже з тими дівчатами, то й границь нема. Все лишать свої, а пхаються в чужі імена. Не дивно, що й Шевченко сказав: "Чогож ви претеся в чужину шукати добра?" А так і ми премося в чуже, бо воно, мовляв, краще. А чим же краще імя: Джейн, Бетті, Егнес, Ейда, Анита, Алберта, Енедія, Андроніта, Стелла, Берніс, Бленчі, Боббі, Бейб, Бессі, Берта, Берніта, Боніта, Клара, Конфанс, Кейді, Корнілія, Делла, Діксі, Діана, Долорес і багато інших, чим вони кращі від наших: Меланія, Катруся, Орися, Парася, Мирослава, Ярослава, Христина, Каліна, Ольга, Ірина і багато інших?

Також у зміні імен треба вважати, щоб ці зміни, чи то пристосовуючись до американського виразу, чи то до "спелінгу", виходили добре і відповідали даному іменню. Часом тільки тому не хоче батько чи мати дати дитині свого імення, що, мовляв, його тяжко вимовити, його тяжко "спелувати", воно смішне, "фоні". Так може говорити тільки анальфебет і ігнорант. Але коли ми хочемо бути нацією, хочемо, щоб нас усі за-

націю мали, то мусимо подбати, щоб кожна наша ділянка, кожне наше слово, кожне імення йшло до скарбниці нашої нації. Ми мусимо відродитися. Коли для поляків не смішні, не "фоні", їх усякі дивні і трудні імена й назвища, як "Мосцінські, Пшебишевські" й імена Ігнац, Станіслав, Казімерж і інші; коли для Німців не смішні їх Фріц, Шульци, Августі, Шмідти, Гогенцолерни, Ріксакери, Арбайтцунг, Маргарети й інші, то й нам не повинні бути задовгі, засмішні, чи заважкі наші імена і назвища. Вони наші. Це імена наших дідів і прадідів, наших князів, гетьманів; це назвища, що везуть із собою наші характери, звичаї, обичаї, вигляди, назви міст і сіл, як приміром: Лінійський походить від села Лінійки, Кульчицький від села Кульчиці, Стрільбицький від Стрільбиці, Соколовський від Соколівки, Камянецький від Камянки, Поточний від Потока, Запотічний від Запотока, Гірний від гір, Підгірний від підгір, Максимич від Максима, Іванів і Іванчук від Івана, Гнатчук чи Гнатюк від Гната, Василішин від Василя, Кузьмич від Кузьми і т. д. А є імена й назвища, що походять від наших назв річок; звірят, чи овочів, як: Когут, Кіт, Орел, Цап, Баран, Періг, Грушка і т. д. А є назвища, що мають прикметникову назву, як: Бурій, Сивий, Милій, Маленький, Тонкий, Теплий, Пшеничний, Перістий, і т. п. Все це наші типичні назви, що відрізняють нас від чужих, що це наші чоловік чи жінка.

Цього стидатися і змінити не можна. Та це робити, той поповняє гріх супроти своїх дідів і прадідів, бо він відри-

вається від нашої скарбниці, від нашої національної єдності і сили.

Ці імена і назвища оспівували в наших піснях, складалих століттями нашими предками. Вони мають за собою історію, що в'яється з нашим життям, до якого ми змагаємо, до життя вільного в своїй державі.

о. С. Мусійчук.

(Далі буде).

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 13. серпня помер по короткій і тяжкій недугі член від. 141. Українського Народного Союзу в Діброрні, Міш.,

ВАСИЛЬ СЕМЕНЮК.

Похорон відбувся 17. серпня з дому жалоби зятя д-ра Івана Кузя. Покійний полишив в смутку Родину і відділ 141, бо як член Союзу світів немов сонце добрими прикладами в народній життє. Члени У. Н. Союзу взяли масову участь у похороні.

Евстахій Бутковський, секретар.

ПОМАГАЙТЕ НІРКАМ негайно! Живіть згідно з наукою! Як ваші нирки або міхур не функціонують правильно і мусите часто вставати вночі, маєте біль у боці, сильно під очима, завороти й болячі голови, як вам запалюють суглоби або чуєте печку в сечових проходах, знайдете скору полеху, вживайте Duffa Compound, Зілля Гербіати ч. 66. Спробуйте її негайно! Купіть пакунок за \$1.00. Поштою оплата додатково 10 цт. Питайте свого аптекаря або пишьте: S. Kyo Laboratories, 105 — 3rd Ave., New York City.

Міна Кант.*)

СТАРА ДИВАЧКА

Звали її "старою дивачкою". Жила на самому кінці передмістя, за старим цвинтарем, бо там мешканці були найдешевші. Мусіла жити ошадно з малого доходу та малого зарплатку, якій мала з ручних робіт. У самому місті платили десять марок місячно за таку кімнатку, за яку вона платила сім. Кімнатка, щоправда, була брудна й заносила від неї рудерою, під димилася, стіни були чорні, вікно не приставало; та вона так зжилася з тією кімнаткою, що як перемешкала десять літ, не хотіла вже її покинути; почувалася в ній добре.

Не мала перед ним отвори серця, та коли в своїй кімнатці сиділа задумана та глянула на якийнебудь предмет, нараз життя пробуджувалося в тих стінах, хатня обстановка говорила з нею та втішала її біль. Тепер уже не боліло її, що не живе з людьми. Почувалася тут безпечною і виходила лише тоді, коли мусіла, а як полагодила свої орудки, верталася мерщій та схибно замикала двері за собою, начебто гонив за нею.

Та були часи, коли її не звали "старою дивачкою". Коли знали її як Сару Салін і були часи, коли звук того імені прискорював биття серця та розяснював обличчя. Однак це було вже давно. Тепер вона була сучорлява, зівяла, стара панна, якої боялися діти, що бавилися на вулиці. Вітали перед нею, або як перейшла, кричали: "Стара дивачка", "Стара дивачка".

А вона пам'ятала дуже добре та в шуфляді старого бюрка переховувала пам'ятки, які їй пригадували кращі часи. Була там її фотографія з тих часів, така поломана й по-

блідла, що ледви риси обличчя можна було розрізнити, але можна було з них здогадуватися, як вона тоді виглядала з ясним волоссям, у легкій бавевій суконці. Мала цей одяг на собі в найщасливішому дні свого життя. Жила тоді з матір'ю у місті Фредерікс-ганен. Царський корабель кружляв неподалеки й одного дня закинув якорь біля Гатари-Гольм. Говорили, що молодий великий князь був на кораблі та хотів висісти з причотом. На цю вістку зчинився великий рух у всьому місті. Повивішували прапори, прикрашали гірляндами доми, а ввечері мав бути бал у ратушевій салі.

На тому балі стрінула Сару нечувана й незабутня почесність: молодий великий князь попросив її до танцю й танцювала із нею! Перетанцювала лише раз і лише з нею... Хтож зуміє зобразити радість, якої зазнала того вечора! Ще тепер, як дивилася на цю фотографію, падав на неї відблиск того щастя, якого тоді зазнала. Зпочатку була наче одурманена, та коли небаром великий князь відіхав, а всі поспішили GRATULUвати її, за боліло її серце від радості й гордості. Чоловіки оточили її доволі та проголосили "королевою балю".

Між її пам'ятками було теж багато листів від тодішніх її звеличників. Були там любовні листи, висловлені або в скромних і неспішних словах, або в вогняних і пристрасних. Та вона тоді мало цінила ті листи, сьогодні пошуків, й ховала їх як переможні трофеї. Ні один із них не зумів зворушити її серця, а для тих, що писали ті листи, мала щонайбільше спочування.

— Щож ти думаєш? — говорила не раз мати. — Вибери наразі когось.

Однак Сара не забула ве-

ликого князя й думала собі: — Вже я колись виберу!... Уявляла собі, що зробила на князя велике враження. Бо чогож танцював би з нею? Чи то булоб неможливе, щоб одного гарного дня прийхав висватати її? Таж бувало вже таке.

Роки минали, великий князь не приїздив. Тимчасом Сара читала екзальтовані романи та ждала й вірила, що колиб він лише м'гати за голосом свого серця, прийшов би напевно. Та він певно мав перешкоди, то мусів ждати. Була зовсім спокійна, хоч її мати починала тривожитися.

Газ мати сказала щось таке, що її заболіло. Було то тоді, коли, на велике обурення матері, відмовилася вийти за торговця деревом, дуже багатого й поважаного.

— Любачиш, — сказала мати, — що це станеш старою панною!

Коли Сара почула ті слова, розсміялася із збентеження, однак потім вразилася її ті слова, бо заприїмтила, що чоловіки не цікавилися лише нею. Незамітно з'явилася в то-варистві кілька дуже гарних дівчаток, як про них говорили, та вона на них не бачила нічого надзвичайного. Були то "звичайні собі" підручники, неспішні й необізнані зі світом. І їх уважали гарними!

Мужчини на жарт вдавали, що цікавляться тими підручниками. І їх уважали гарними! Мужчини на жарт вдавали, що цікавляться тими підручниками. І їх уважали гарними! Мужчини на жарт вдавали, що цікавляться тими підручниками. І їх уважали гарними!

Вдоволення та певна перемога йшла ясно освітленою са-лею. Чи ті дівчата знають, з ким мають, до діла?

Де там! Навіть не здогадуються. Ось зібралась у найдалшому куті салону, перешиптються, поглядають зпід ока цікаво, сміються. Чи могла котра з них бути "королевою балю"? Ніколи в світі! Поки вона тут, таке не станеться.

Іх сміх подразнив її. Постановила дати їм науку. Після першого вальса ввійшла до

будуару поправити собі гриву. Дівчатка саме зібралась там чіщетебали весело. Вона підійшла просто до дзеркала та сказала:

— Уступіться-но, мої діти!

Ніщо їх не могло більше розгнівати, як це, коли їх хто назвав "дітьми". Сара знала це. Дівчата не могли покинути нічого відповісти, мусіли її перепустити. Зате побачила в дзеркалі, із яким обуренням гляділи на неї. Це було для неї рівнодушне, однак побачила притому щось таке, що її дуже заболіло: побачила голівку у золотистих кучерях, погідні сині очі та свіже молодечє личко... це мусіла бути та, яку найбільше ривалася. Сара відвернулася, щоб до неї краще приглянутися. Дівчина справді була гарна. Сара могла мати в ній небезпечну су-перницю, бо та дівчина мала чар першої молодості, якого Сарі ніяка людська сила не зможе повернути. Чогож вона там іще стояла при дверях? Чому не давали їй спокою? Може ждали, щоб дала їм якусь добру науку, яка їм належала?

Ця кімната виключно для дорослих! — сказала, відвертаючись від них. Дівчатка відчинили двері, бурмотіли щось із обуренням, з чого Сара чула:

— А то розкудкудакалася стара панна!

— Що? — скрикнула оду-рена. — А ти, смаркачу один! — І пхнула золотолову дівчинку з усієї сили, та в цій же хвилині роздався оклик здивування й обурення з дру-гої кімнати, де було кілька пань.

Дівчинка розплакалася. Сара викинула її з будуару та замкнула за нею двері.

Стара панна! Вони посміли прозвати її старою панною. Мимоволі підійшла до дзеркала. То страшно! Як же вона виглядає! Лице побіліло, очі гляділи дико, на шії виступила червона пруга. Тепер отя-милася. Така не могла вернутися на бавеву салю. Стара-

лася впокоїтись, напилася води та стада похожати по будуарі. Звуки музики доходили з салі.

Стара панна! Ні, вдруге так ніхто не повинен назвати її. Глянула в дзеркало. Лице її виглядало вже майже як звичайно. Ще випила склянку води, взяла вільче та мерщій вернулася на салю.

Пристанула на хвилину біля дверей та глянула довкола. Торговець дерева стояв найближче. Сара дала йому знак, щоб присунувся, і сказала:

— Я перетанцювала радю з вами контрданса.

Всімхнулася притому, думаючи, що ті ласкаві слова мусіли зробити на ньому враження.

Та він

ПОДЯКА

Ми, нижче підписані, складаємо широкую подяку урядникам У. Н. Союзу за шкоро виплату пенсії покійному батьку Дмитрові Полюзі.

Складаємо також широкую подяку товаришам з відділу 42 У. Н. Союзу в Пасейку, Н. Дж., за участь у похороні і за цвіт. Також складаємо широкую подяку Запорозькій Січі, від. 100, за участь в похороні і за цвіт. Також складаємо подяку країнам за цвіт і всім присутнім за участь у похороні.

Жінка Анна і дочка Ярослава Полюга.

ЗМІНЯЮТЬСЯ ЧАСИ.

Пані Шрайбер з Шорт Гилс, у Нью Джерзі, дала відфотографувати в купелевім костюмі й не мала нічого проти поміщення цієї фотографії в газеті. Багато з нас пам'ятає добре не такі ще давні часи, коли жінка, що появилася би була в такому костюмі на набережжі, була би певно арештована поліцією за непристойне одягання, а вона — процес проти газети.

Між нашими урядовцями.

— Лікар заборонив мені навіть мріяти про м'ясні страви.
— А хіба ви їли баришом багато їх споживали?
— Не споживав, але мріяв...

ПЕРЕПИС ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ 1940 Р. І ЧУЖОРОДНЕ НАСЕЛЕННЯ

Численні загально-народні й освітні установи передали директорів Переписного Бюро Злучених Держав меморіал із запитом, щоб усі питання, які були ставлені населенню під час перепису 1930 року відносно чужородців, а особливо про місце їхнього уродження, натуралізації, рідної мови й держави уродження батька і матері, були задержані під час наступного перепису, котрий має відбутися 1940 р. Цей запит умотивовано тим, що правдоподібно деякі запити про чужородців, подані на бланкетах 1930 року, можуть бути пропущені з огляду на потребу ставлення інших питань і через велике зменшення нової імміграції за останнє десятиліття.

„Для дуже великого числа випадків рідна мова це необхідність для окреслення народності й одиченої культури“, говорить між іншим у меморіалі. А далі там сказано, що „без вимінення рідної мови у статистиці іммігранти таких народностей, як жидівська й українська, зовсім зникнуть з перепису, а інші такі як чехи, словаки, серби, хорвати і словінці, втратять свою окрему властиву назву. Багато тисяч німців, роджених на території теперішньої Чехословаччини, мали би бути записані за чехословаків; словінці, роджені у Фюме, будуть італійцями; а литовці, роджені у Вильні, запишуться поляками. Якби так у статистиці за 1930 рік не було подано рубрики про рідну мову, то звідки ми могли б знати, що між іммігрантами з Росії, яких є тут 1,153,624, було тільки 315,721 росіян; що 409,239 тутешніх німецьких іммігрантів приїхали зпоза Німеччини та Австрії; що з цілого числа, а саме 1,268,583 іммігрантів, прибулих з границь Польщі, тільки 72.4 відсотка були поляки; що тут було 1,222,658 жидів чужинецького роду; що з Чехословаччини приїхало до Злучених Держав значно більше словаків ніж чехів“.

Однаково важною справою являються інформації про місце уродження батька і матері. Згідно з переписом за рік 1930, 26,082,129 людей, роджених у Злучених Державах, походили з чужинецьких або мішаних родичів. Це власне був той перепис, котрий виявив, що 73.3 відсотки населення міста Нью Йорку, 71.5 відсотка населення Бостону, 64.9 відсотка населення Шікаго і більш як 50 відсотків населення більшості інших великих міст Злучених Держав складалася з чужородців білої раси, тобто, іммігрантів і туземців білої раси з чужинецьких або мішаних родичів.

Численні соціальні й освітні установи рапортували, що інформації перепису відносно чужородців і дітей чужинецьких родичів були потрібні не тільки для громадських чи суспільних діячів, соціологів та істориків, але були теж придатні для безпосереднього практичного вжитку під час укладання й виконання освітніх програм та ведення загальногромадянської діяльності.

Наступну завагу відносно важливості таких інформацій перепису зробив Рід Луїс, директор Чужомовного Інформаційного Бюро (ФЛІС), котра звучить: „Ми постійно користувалися інформаціями з перепису про чужородне населення, а зокрема відомостями про рідну мову, місце уродження, назву держави де родились родичі, натуралізацію, тощо. Цього вимагала справа для означення національних груп, що найбільш потребують освітньої діяльності; для зладжування програм на заспокоєння їх потреби; для давання соток відповідей на питання дотично мовного складу особливих місцевостей; для роблення заваг громадам про їхні проблеми і потреби, а також для оприлюднення часто мильних обвинувачувань, звернених у сторону чужородців та їх груп, що живуть серед тутешнього населення“.

Остання частина останнього речення це точка, на котру треба звернути спеціальну увагу під теперішню пору, коли міжрасові упередження та ширен-

ня расової ненависті збільшуються. Брак терпимости походить головню з невідомости і мильних інформацій, а цей брак треба збивати фактами. Тому перепис являється і повинен завжди бути нашим складом зброї. Брак точних інформацій про чужородне населення може принести багато шкоди усьому заголові.

ФЛІС.

КОМУЖ НЕ ЦІКАВО БУЛО БИ ПІЗНАТИ ТАКОГО ЧОЛОВІКА?

Походив з української колись шляхти, що закинула свою віру й національність й зпольшилася; ждав кар'єри в польському війську, вчився в польському університеті й вступив на службу до королівських гузарів;

відзначився в боях і став полковником реєстрових козаків, що служили Польщі; зрозумів, що він українець, випустив на волю Хмельницького й самий пристав до козацького повстання проти Польщі;

став у Хмельницького командантом кількадесяттисячної армії й загинув від наслідків своєї участі в боях за волю українського народу.

Про такого небувало чоловіка лише звисний український історичний письменник АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ у своїй гарній повісті під назвою:

ПОЛКОВНИК КРИЧЕВСЬКИЙ

Письменник малює мимоходом життя шляхти, козацтва й селянства у славу епоху українського козацького повстання в середині 17. віку.

Ціна 80 центів. Замовляйте в

"SVOBODA"

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЧАР ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАнь?

Є люди, що засмакувавши його, заснути не можуть, не почитавши такого оповідання.

Між любителями детективних оповідань є такі люди, як пок. президент Вилсон, пок. прем'єр Клеменсо, бувший прем'єр Лойд Джордж, президент Френклін Рузвельт. Хоча життя не відмовило цим людям прецікавих подій, вони все таки захоплювалися, згд. захоплюються, оповіданнями про те, як злочинець вишукує найхитріших способів, щоб виконати злочин безкарно, а детектив старается впасти на слід цієї хитрої штучки.

Захоплення детективними оповіданнями походить звідти, що втікаючому одна дорога, а гонцеві десять.

Накладом „Бібліотеки для всіх" у Львові

вийшла

СЕРІЯ ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАнь

найбільшого автора детективних оповідань, відомого англійського письменника Конана Дойля:

1. Душогубство в Абей Грендж.	4. Чоловік з близною.
2. Пестра стіжка.	5. Відтятий палець.
3. Захований клейнод.	6. Шість Наполеонів.
7. Танцюючі фігурки.	

Кожна книжечка цієї серії становить собою цілість. Кожна книжечка видана в такій вигідній формі, що її можете взяти з собою в кишеню блузки й читати по дорозі.

Серія з 7 книжечок всього 70 центів!

Замовляйте в книгарні „Свобода“.

"SVOBODA,"

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Фестин і посвячення прапорів.

Заходами американських ветеранів українського походження, посту ч. 1., відбувся 10. липня ц. р. в Централ Парку фестивалі й посвячення прапорів. У програмі свята брали участь: Американ Фортен Вор Ветеранс" і Бюгленд Дром Кор", а також чимало запрошених гостей.

Пополудні члени обох названих організацій в організованій формі вирушили до місця посвячення. Свято відкрив короткою промовою В. Титанич і пояснив значіння прапорів. Опісля на команду ветерани вистріляли три рази з крісів, щоб тим віддати честь погиблим товаришам. Далі промовляли Едвард Бек і капелан Густав Стяктер. Прапори держали: пані Ю. Дармограй — американський, і пані Е. Задорожна — українського посту. Далі забирали слово: С. Керсвар, М. Дармограй, майор американської армії, Е. Задорожна і д-р П. Дубас.

На тім закінчено свято і при звуках оркестри прийняв забавлялися до пізньої ночі. Людей на тім фестивалі було мало. Присутній.

БЕЛВИЛ, Н. ДЖ.

Збори. Стейтової Організації.

Дня 13. серпня ц. р. відбулися північні бори Української Стейтової Організації, стейту Нью Джерзі. На них відчитано фінансовий звіт каси. До дня згаданих зборів загального приходу було \$1,156.47, розходу \$974.01. В касі лишається \$182.46. Чистого доходу з Націоналістичного Здвигу було \$179.21. Та ще є на людях значне число тикетів. Збори рішили ту суму передати на бойову акцію в часі конгресу націоналістів. Крім того були деякі приходи з інших імпрез, отже разом готівки в касі є \$258.81.

Минулого року Стейтова Організація вислала на визвольну боротьбу \$404.67. А цього року досі вислала, а частинно вже має готових до висилки, \$787.21. Ось що це значить бути зорганізованим!

Зрозуміло, що українці в стейті Нью Джерзі ще не є і тепер як слід зорганізовані. Але якщо вони всі спільно працювали, то тоді успіхи були б іще кращі. Ми тоді могли б

узяти активну участь також в американській політиці. Бо американські політики числяться за всіма, що мають силу. Якби вони побачили, що сила є і в нас, то вони могли б іще більше допомогти нам у наших визвольних змаганнях. Т. Рудий, касієр.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

ДЯКОВИТЕЛЬ молодий, самий, здібний ділалектор у школі, пошукує посади при Укр. Греко-Кат. парохії. Ласкаво заохочення проситься: саати: В. Романович, 61 лет 7-ма вул. Нью Йорк Сіті, 194-5-6

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

УКРАЇНЦЯ ДО СПІЛКИ в добрий вироблений бізнес, положений в добрім місті (проти української церкви між 1. та 2. Ев. у Нью Йорку) пошукує український барбер. Голоситися на адресу: 337 let 14. вул. у Нью Йорку. 194-5-6

ВЗОРИ

КАНВА, НИТКИ ДО ВИШИВАННЯ D. M. C. І СТЕМІЛЮВАННЯ РИШ.

UKRAINIAN BAZAAR, 97 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР, 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦЯХ. 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО

Молодий Український Удирейтер заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща. JOHN BUNCO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified Funerals at low as \$150. Telephone: Orchard 4-8088

ВИКРИЛИ МІСЦЕ ГАЗАРДОВОЇ ГРИ.

Черновецька поліція викрила в самому центрі міста добре зорганізоване місце газардової гри, куди заходили торговарські кола Буковини. Багато осіб арештували.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(74)

Дик лежав зовсім спокійно на камені жертвику. Йому не осталося нічого іншого, як спокійно віддатися долі. Та він бачив, як Івонна мучиться, і жалував її. Йому здавалося, що її доля тяжча від його власної. Він хотів уже навіть її заохотити, щоб виконала все, що їй приказують, коли дівчина вибухла плачем: „Ні, ні, я не можу цього зробити“.

„Ти не можеш цього зробити?“ — закричав в огірченні Голм. „Ти мусиш це зробити! Чи ти знаєш, що чекає всяку найбільшу жрекиню, коли вона не має відваги принести жертву вогненному божкові? Смерть її чекає. Страшна смерть! Твоя відмова всеодно не врятує отсього хлопця. Він і так згине. А враз з ним згинеш і ти, згинеш страшною смертю!“

В той час, коли смерть висіла вже на волоску над тими двома дітками, Тарзан мов вихор гнався нетрама, щоби прийти шче в час їм на поміч. Він то гнався верхами дерев, то зіскакував на землю, щоб знов провітрити сліди. І можливо, що був би прибув шче на час, якби доля не кидала йому під ноги перешкод. Во-на раз помагала йому, а раз пережоджала.

Сталося так, що вітер вів в іншому напрямку і Тарзан не міг занюхати засідки, яку зготовили йому чорні. В моменті, коли він зіскачав на землю, його обскочив цілий гурт чорних дикунів зов списами. Вони наставили свої списи в його напрямку і про втечу не могло бути й мови. Серце Тарзана закипіло в досаді. Такий час дорогий, а тут маєш!